

Монгол койн

WHITEPAPER

ОРШИЛ

ТАНИЛЦУУЛГА

ШИЙДЭХ АСУУДАЛ

ҮНЭ ЦЭН

ХЭРЭГЛЭЭ

БАТАЛГАА

MONT-ЫН ХЭМЖЭЭ

MONT ҮҮСГЭХ БОЛОН УСТГАХ ПРОЦЕСС

АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛ

ХУУЛЬ, ЭРХ ЗҮЙН ОРЧИН

БИДНИЙ ТУХАЙ

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

ДАРААХ МЭДЭГДЛИЙГ АНХААРАЛТАЙ УНШИНА УУ.

ЭНЭХҮҮ МЭДЭГДЭЛ НЬ ЭНЭ БАРИМТ БИЧГИЙГ УНШИЖ БҮЙ БҮХ ХҮМҮҮСТ ХАМААРНА.

УАЙТПЭЙПЕРЫГ ЗӨВХӨН MONT-ЫГ НЭВТРҮҮЛЭХТЭЙ ХОЛБОГДУУЛАН БЭЛТГЭСЭН БӨГӨӨД ЗӨВХӨН МЭДЭЭЛЭЛ ӨГӨХ ЗОРИЛГООР ОЛОН НИЙТЭД НЭЭЛТТЭЙ БОЛГОЖ БАЙГАА ТАНИЛЦУУЛГА БОЛНО.

ЭНЭХҮҮ БАРИМТ БИЧИГ БОЛОН ВЭБСАЙТАД НИЙТЭЛСЭН, ТҮГЭЭСЭН БОЛОН БУСАД БАЙДЛААР АШИГЛАХ БОЛОМЖТОЙ БҮХ МЭДЭЭЛЭЛ, МАТЕРИАЛУУД НЬ МЭДЭЭЛЛИЙН ӨГӨХ ЗОРИЛГООР, ЗӨВХӨН ТАНЫ ХУВИЙН ХЭРЭГЦЭЭНД ЗОРИУЛАГДСАН БОЛНО.

ЭНЭ БАРИМТ БИЧГИЙН АГУУЛГЫГ ЯМАР Ч ТОХИОЛДОЛД САНХҮҮГИЙН ЗӨВЛӨГӨӨ ГЭЖ ҮЗЭЖ БОЛОХГҮЙ ГЭДГИЙГ САНАНА УУ. ТА ӨӨРИЙН ГАРГАСАН САНХҮҮГИЙН ШИЙДВЭРТ ӨӨРӨӨ ХАРИУЦЛАГА ХҮЛЭЭНЭ.

ЭНЭХҮҮ ТАНИЛЦУУЛГА НЬ АЛИВАА ХЭЛБЭРЭЭР MONT-ЫГ ХУДАЛДАН АВАХЫГ САНАЛ БОЛГОХ, УРИАЛАХ, ГЭРЭЭ ХИЙХЭД НӨЛӨӨЛӨХ ЗОРИЛГЫГ АГУУЛААГҮЙ БӨГӨӨД ТУС ТАНИЛЦУУЛГАТАЙ УНШИЖ ТАНИЛЦСНААР ТАЛУУД ХООРОНД ЯМАРВАА ЭРХ ЗҮЙН ХАРИЛЦАА ҮҮСЭХГҮЙ БОЛНО.

1. ОРШИЛ

1.1 ВИРТУАЛ ХӨРӨНГӨ

Даяарчлалын давалгаа дэлхий дахиныг нөмөрсөн мэдээллийн шинэ эрин үед виртуал хөрөнгө хэмээх алтнаас ч үнэтэй арилжаалагддаг шинэ үнэт хөрөнгө үүсэж хамгийн халуун сэдвүүдийн нэг болжээ. Энэхүү алтнаас үнэтэй гэгдэх гарт баригдахгүй, зөвхөн нүдэнд тоон хэлбэрээр харагдах хий хоосон мэт зүйл үнэд хүрсэн хамгийн гол хүчин зүйл бол түүний цаана оршиж буй технологи юм. Өөрөөр хэлбэл виртуал хөрөнгө нь алт шиг газраас ухалгүй технологиор бүтээсэн үнэт зүйл билээ.

Алт, мөнгө гэх мэт бусад үнэт зүйлсийн үнэ цэнийг урт хугацаанд хадгалах боломжтой, нийтээр хүлээн зөвшөөрөгдсөн, хялбархан хуулбарлах боломжгүй зэрэг шинж чанар нь тодорхойлж, улмаар зах зээлд зохих эрэлтийг бий болгосон байдаг. Энэхүү зарчмын дагуу авч үзвэл виртуал хөрөнгө нь аль хэдийнээ хүлээн зөвшөөрөгдөж, зохих хэмжээний эрэлтийг бий болгосон удаан хадгалах боломжтой бөгөөд хуулбарлах боломжгүй үнэт зүйл болж чаджээ.

1.2 СТЕЙБЛКОЙН

Стейблкойн нь виртуал хөрөнгийн зах зээл болон үнийн тогтвортой байдлыг хангахын зэрэгцээ аливаа хөрөнгийн үнийг зөвөөр үнэлэх хамгийн үр дүнтэй бөгөөд найдвартай арилжааны арга хэрэгсэл билээ.

Хүмүүсийн дунд хүлээн зөвшөөрөгдөж, зах зээл дээрх эрэлт нь ихсэх тусам тухайн зүйлийн үнэ нь нэмэгдэж байдаг. Уг зарчмын дагуу хамгийн анхны виртуал хөрөнгө болох Биткойн (Англи нэршил "Bitcoin")-ын үнэ тасралтгүй өсөж анхны үнэ болох 0.08 доллараас 64,863 доллар болтлоо өсөлтийг үзүүлжээ.

Үнэ өссөн бол буцаад бууж хэлбэлзэж байдаг гэдгийг бид олон жишээнээс харж байсан. Зах зээлийн энэхүү зарчим нь шинээр бий болсон үнэт зүйл дээр хамгийн түгээмэл ажиглагддаг. Иймдээ ч хэдхэн жилийн түүхтэй Биткойн болон бусад түгээмэл арилжаалагддаг виртуал хөрөнгийн үнэ нь байнга хүчтэй хэлбэлзэж, тухайн хөрөнгийн эзэмшигчдэд ашиг эсхүл алдагдлыг бий болгож байдаг билээ. Ийнхүү виртуал хөрөнгөөс бий болдог ашиг болон алдагдлыг шууд зохицуулах боломж байхгүй ч түүнтэй харьцах тогтсон үнэтэй үнэт зүйл болох стейблкойн (Англи нэршил "Stable Coin") гэх ойлголт олон улсад бий болж, виртуал хөрөнгийн түүхэнд шинэ хуудас нээсэн билээ.

Стейблкойн нь биткойнтой адил блокчэйн технологи дээр суурилан бий болсон виртуал хөрөнгө боловч түүнээс ялгарах гол шинж нь түүний өөр хөрөнгөтэй уяж аргамжсан байдал юм. Долларт суурилсан USDC, USDT гэх мэт стейблкойнууд маш түгээмэл хэрэглэгдэж, USDT-ийн нэг өдөрт арилжаалагдах хэмжээ 67 тэрбум долларт хүрч байна.

¹ Биткойн нь хамгийн анхны виртуал хөрөнгө бөгөөд дижитал үнэ цэнийн илэрхийлэл.

Саяхан Фэйсбүүк компаниас Novi хэмээх крипто хөрөнгийн хэтэвч гаргасан юм. Тус хэтэвч хэрэглэгчид өөрийн долларыг шууд "Paxos" хэмээх стэйблкойн болгон хувиргах, шилжүүлэг хийх, улмаар хэрэглэгчийн хаана амьдарч байгаагаас шалтгаалан, дотоодын валют руу хувирган, бэлэн мөнгө татаж авах боломжтой болсон юм. PAXOS нь "Paxos Trust" компаниас гаргасан доллартой дүйцэх үнэ цэнтэй стэйблкойн юм.

Стейблкойныг зохицуулалтгүй хэдий ч хэрэглээнд өргөнөөр нэвтэрч буй байдал нь Мөнгө угаахтай тэмцэх санхүүгийн арга хэмжээ авах байгууллага (Цаашид "FATF" гэх) зэрэг олон улсын байгууллагуудын анхаарлыг татаж буй. Энэ хүрээнд FATF нь стэйблкойны давуу талуудыг хүлээн зөвшөөрч үнэлсэн хэдий ч хууль бус мөнгөний урсгалд хяналт тавихад хангалтгүй гэж үзэж байгаагаа дурджээ. Үүний шийдэл Төв банкны зохицуулалттай дижитал валют буюу CBDC байх боломжтой гэдгийг стэйблкойны хэрэглээг зохицуулах зөвлөмждөө тусгаж өгчээ.

1.3 ТӨВ БАНКНЫ ЗОХИЦУУЛАЛТТАЙ ДИЖИТАЛ ВАЛЮТ (CBDC)

Стейблкойны өсөлт болон мөнгөний цахим хэлбэрийн хэрэглээг анзаарч, дэлхий даяарх төв банкууд үндэсний мөнгөн тэмдэгтээ дижитал хэлбэрээр гаргахаар туршиж байна. Дижитал валютын судалгаа, туршилтын амжилтаараа БНХАУ-ын төв банк манлайлж байгаа бөгөөд Шинжэнь, Шанхай зэрэг хотуудад и-юанийн хөтөлбөрөө хэрэгжүүлээд байна.

Тиймдээ ч Хятадын Засгийн Газар и-юанийг хэзээ өргөн хүрээнд нэвтрүүлэх бол гэдэг асуулт шинжээчдийн анхаарлыг ихэд татах боллоо.

Төв банк өөрийн койныг гаргаж, дижитал валют нийлүүлж байгаа нь зохицуулалт болон дэд бүтцийн хувьд томоохон давуу талуудыг олгох учиртай. Зохицуулалтын хувьд, татварын бүрэн төлөлт болон FATF зэрэг олон улсын байгууллагын зөвлөмжийг дагахад энэ нь илүү дөхөм арга зам болно. Дэд бүтцийн хувьд, цаасан мөнгө үйлдвэрлэх, тээвэрлэх, хамгаалах зэрэг зардлыг хэмнэх давуу талтай.

1.4 ВИРТУАЛ ХӨРӨНГӨ БОЛОН ВИРТУАЛ ХӨРӨНГИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭ ҮЗҮҮЛЭГЧДЭД ЗОРИУЛСАН ШИНЭЧИЛСЭН УДИРДАМЖ

Виртуал хөрөнгийн салбарын хөгжил асар хурдацтай явагдаж, технологийн хувьд байнгын хувьсан өөрчлөгдөж байгаа нь төр болон хувийн хэвшил хоорондын харилцаа холбоо, хяналтыг сайжруулах шаардлагатай болж байна.

2020 оны 6 сард 12 сарын FATF-ын Виртуал хөрөнгө болон Виртуал хөрөнгийн үйлчилгээ үзүүлэгчийн шинэчилсэн стандартын тойм нь FATF-ын шинэчилсэн стандартын хэрэглээг тодруулах зорилгоор анхаарал шаардагдаж байгаа салбаруудыг тодорхойлсон бөгөөд FATF 2019 онд гаргасан удирдамжаа дахин хянаж, шинэчлэхээр тохиролцсон юм.

² FINANCIAL ACTION TASK FORCE (FATF) нь дэлхийн мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх байгууллага юм.

2021 оны 3 ба 4-р сард зохион байгуулагдсан олон нийтийн хэлэлцүүлгийн үр дүнд FATF-аас Виртуал хөрөнгө болон Виртуал хөрөнгийн үйлчилгээ үзүүлэгчийн эрсдэлд суурилсан хандлагын 2021 оны удирдамжийг эцэслэн боловсруулж, FATF-ын зөвлөмжүүдээ эдгээр хөрөнгө болон үйлчилгээ үзүүлэгч нарт хэрхэн үйлчлэхийг тайлбарласан.

Ялангуяа энэхүү зөвлөмжид Виртуал хөрөнгө болон Виртуал хөрөнгийн үйлчилгээ үзүүлэгчийн тодорхойлолт болон G20-ын тайлангуудад Стейблкойнд FATF-ын стандартуудыг хэрхэн нэвтрүүлэх талаар тайлбарласан болно. Мөн пийр-тү-пийр (P2P) гүйлгээний эрсдэлийг тодорхойлж түүнийг бууруулах арга хэрэгслийн талаар дурьдсан байна. Түүнчлэн энэхүү зөвлөмж нь Виртуал хөрөнгийн үйлчилгээ үзүүлэгчийн лиценз, бүртгэлийн талаар хамарсан бөгөөд "travel rule" гэж нэрлэгддэг Виртуал хөрөнгийн үйлчилгээ үзүүлэгчийн мэдээлэл солилцох болон хамтын ажиллагааны зарчмыг багтаажээ. Энэхүү шинэчлэгдсэн зөвлөмж нь FATF-ын одоогийн стандартыг хэрэгжүүлж байгаа улс орон болон хувийн хэвшлийн хэрэгцээнд зориулагдсан. Үүний хүрээнд FATF Виртуал хөрөнгө болон Виртуал хөрөнгийн үйлчилгээний салбарыг илүү их анхаарч, хяналт тавьж ажиллаж байна. Стейблкойн, хэрэглэгчээс хэрэглэгчид (P2P), NFT, Төвлөрсөн бус санхүүгийн тогтолцоо (DEFI) зэрэг нь энэхүү зөвлөмжид хамаарна.

1.5 НӨЛӨӨЛӨЛ

Стейблкойн бий болсноор виртуал хөрөнгө сонирхогч, арилжаачид болон хөрөнгө оруулагчдын найдвартай сонголт байж тэдгээрийн итгэлийг даасан түгээмэл ашиглагддаг виртуал хөрөнгийн нэг хэлбэр болж чадсан байна. Түүнчлэн, стейблкойны тусламжтайгаар түүнийг баталгаажуулж буй валютын тархалт багасаж их хэмжээний валют арилжааны банкинд байршдаг болно.

Цаашилбал, блокчэйн гэх бүртгэлийн дэвшилтэт системд үндэслэсэн стейблкойны тусламжтайгаар дэлхийн өнцөг булан бүрд, интернэт орон зайд хүмүүс хормын дотор аливаа гуравдагч этгээдийн оролцоогүйгээр шилжүүлэг хийдэг болсон нь хүмүүсийн амьдралыг хялбарчлах бас нэгэн гол хүчин зүйл болжээ.

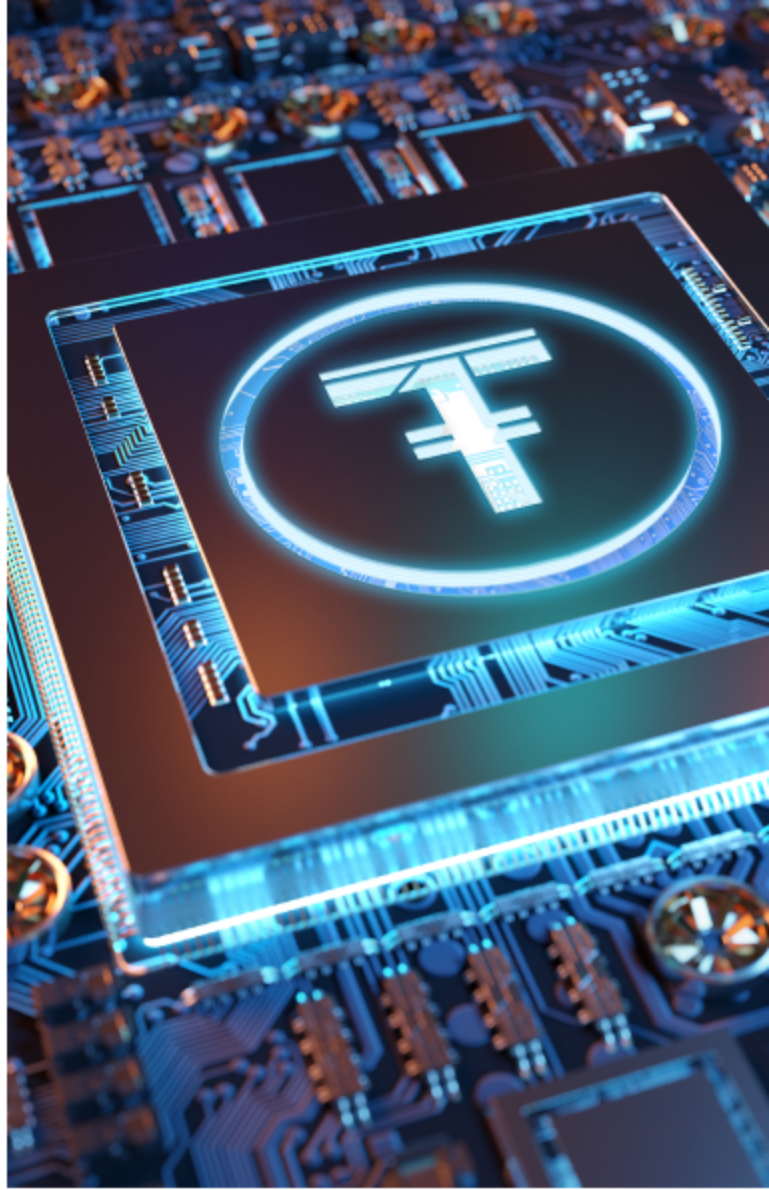
Виртуал хөрөнгийн давуу талууд нь:

- (i) оролцогч талуудын тэгш эрхийг хангагдсан;
- (ii) аливаа этгээдээс хамааралгүй;
- (iii) орон зайн хязгааргүй;
- (iv) цаг хугацааны хоцрогдолгүй;
- (v) тогтвортой системтэй;
- (vi) аюулгүй;
- (vii) аргамжсан хөрөнгийн үнэ цэн, хэлбэлзлийг дагадаг.

ВИРТУАЛ ХӨРӨНГИЙН ДАВУУ ТАЛУУД

Энэхүү давуу талуудыг агуулсан Монголын анхны стэйблкойн болох Монгол Тетер (цаашид "MONT" гэх)-ыг Монгол Дифай компаниас боловсруулан хөгжүүлж, Монгол төгрөгтэй аргамжсан стэйблкойныг зах зээл дээр нэвтрүүлснийг ийнхүү мэдэгдэж байна.

2. ТАНИЛЦУУЛГА

2.1 ОНЦЛОГ ШИНЖ

Монгол Улсын Төв банкны тухай хуулиар Монголбанкны үндсэн зорилт нь үндэсний мөнгө тэмдэгт-төгрөгийн тогтвортой байдлыг хангахад оршдог. Энэхүү зорилтыг хэрэгжүүлэхдээ үндэсний мөнгөн тэмдэгт болох төгрөгийг гүйлгээнд гаргах, нийлүүлэлтийг хянах, төлбөр тооцоог Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт зөвхөн төгрөгөөр гүйцэтгэх, мөнгөний бодлогыг боловсруулж хэрэгжүүлэх зэргээр Монголбанкны үйл ажиллагааны чиглэлийг зохицуулсан байдаг. МОНТ нь виртуал хөрөнгийн арилжаанд оролцогчдын аюулгүй байдал, виртуал хөрөнгийн үйлчилгээ үзүүлэгч байгууллагын найдвартай, түргэн шуурхай, үр ашгийг баталгаажуулах зорилготой бөгөөд төрөөс баримтлах мөнгөний бодлого, Монгол Улсын хууль тогтоомжид нийцүүлж үйл ажиллагаа явуулах болно. Үүнийг эргэлтэнд гаргаж буй МОНТ-ын тоо, арилжааны банкинд хадгалсан төгрөгтэй тэнцэх байдлаар хангадаг олон улсын жишгийг дагаж баталгаажуулна.

МОНТ нь "Монгол Дифай ХХК" компанийн гаргаж буй, Монгол төгрөгийн ханштай ямагт тэнцүү байх буюу нэгийн эсрэг нэг харьцаа (1:1)-тай, арилжааны банкинд байршуулсан төгрөгөөр баталгаажсан стэйблкоин юм. Тодруулбал, зах зээл дээр гарсан 1 МОНТ бүрийн цаана арилжааны банкинд мөнгөн хөрөнгөөр 1 төгрөг ямагт байна гэсэн үг юм.

МОНТ нь дараах шинжийг агуулна. Үүнд:

- Тэгш эрхтэй талуудын хооронд буюу пийр-ту-пийр (PEER TO PEER) зарчимд үндэслэсэн;
- Аливаа гуравдагч этгээдээс хамааралгүй;
- Ямар ч цаг хугацааны хоцрогдолгүй;
- Орон зайн хязгааргүй
- BEP20 болон ERC20 стандартын блокчэйн дээр боловсруулагдсан виртуал хөрөнгө юм.

МОНТ нь виртуал хөрөнгө болон бусад валют руу хурдан, чөлөөтэй хөрвөж виртуал хөрөнгийн арилжааг хэд дахин хялбарчлах боломжийг нээнэ.

3. ШИЙДЭХ АСУУДАЛ

MONT нь дараах нийтлэг асуудлыг шийдэх зорилготой юм. Үүнд:

Данс цэнэглэлт

Виртуал хөрөнгийн арилжаанд орохдоо харилцагч нь заавал тухайн арилжааны платформын дансанд мөнгө шилжүүлэн шилжүүлсэн мөнгийг тухайн платформын ажилтан батлахыг хүлээдэг байсан бол MONT-оор дансаа хэдхэн хорын дотор шууд цэнэглэх боломжтой болно.

Ил тод байдал

Харилцагч өөрийн MONT-ын дансны үлдэгдэл, зарлага, орлогын түүх зэрэг мэдээллийг хүссэн үедээ бусад этгээдэд мэдэгдэхгүйгээр харах боломжтой болно.

Шимтгэл

Хил хязгаарт баригдахгүйгээр блокчэйн сүлжээн дээр шилжүүлэг гүйцэтгэх нь уламжлалт шилжүүлгийн системээс илүү зардал багатай болон хурдан шуурхай байх боломжийг бүрдүүлнэ.

ХАРААТ БАЙДАЛ

Харилцагч MONT-г ашиглаж хийх аливаа гадаад болон дотоод шилжүүлгийг тухайн этгээдийн цагийн хязгаарт баригдах шаардлагагүйгээр хүссэн цагтаа хийж болно.

Ханшийн хэлбэлзэл

MONT нь Монгол төгрөгт аргамжсан стэйблкойн учир крипто зах зээлийн савалгаанаас ангид юм. Энэхүү үнийн харьцангуй тогтвортой байдал нь крипто арилжаа хийх эрсдэлийг бууруулах болно.

Хурд

Гадаад гуйвуулга болон дотоодын өндөр дүнтэй шилжүүлэг хийхэд цаг хугацаа алддаг байсныг халж, MONT-ыг хорын дотор блокчэйн сүлжээгээр шилжүүлэх боломжтой боллоо.

4. ҮНЭ ЦЭНЭ

MONT нь Олон Улсад түгээмэл ашиглагддаг токенжуулсан доллар болох USDT болон USDC-тай адил зарчмаар ажиллах бөгөөд эдгээр виртуал хөрөнгийн хамгийн түгээмэл шинж болох аргамжсан хөрөнгийн үнэ цэнийг хадгалдаг чанарыг агуулсан болно.

Цаашилбал, виртуал хөрөнгийн арилжааны платформ дээр арилжаалагдаж байгаагаас бусад тохиолдолд MONT нь энэхүү ТТЗҮ-ийн 2-р хэсэгт дурдсанчлан Монгол төгрөгтэй тэнцүү ханштай байх бөгөөд тухайн банкинд байршуулсан нөөцийн хэмжээгээр нийт нийлүүлэлт нь тодорхойлогдож байна. Тодруулбал, 1,000 MONT нь 1,000 төгрөгтэй тэнцүү байх бөгөөд арилжааны банкинд 1 тэрбум төгрөг байршуулсан тохиолдолд зах зээл дээр нийт 1 тэрбум MONT эргэлтэд орох болно. Ийнхүү MONT-г арилжааны банкинд байршуулсан төгрөгөөр баталгаажуулж буй гол зорилго нь түүний зах зээл дээр нийлүүлэлт болон үнэ цэнийг тогтвортой байлгах зорилготой билээ.

Энэхүү үнийн тогтвортой байдал нь MONT-г хамгийн түгээмэл виртуал хөрөнгө болох Биткойн (Англи нэршил "Bitcoin", Этереум/Этер (Англи нэршил "ETHEREUM/ETHER") зэрэг тогтсон үнэ байдаггүй, зөвхөн зах зээлийн эрэлт, нийлүүлэлтээс хамааран үнэ нь хэлбэлзэж байдаг бусад виртуал хөрөнгөөс ялгаатай зарчмаар зах зээл дээр эргэлтэд орох нөхцлийг бүрдүүлэх юм. Долларт суурилсан USDC, USDT гэх мэт стэйблкойнууд маш түгээмэл хэрэглэгдэж, USDT-н нэг өдөрт арилжаалагдах хэмжээ биткойн, ЭТЕРЕУМИЙН НИЙЛБЭР АРИЛЖААНЫ ХЭМЖЭЭНЭЭС ИЛҮҮ БОЛЖЭЭ.

5. ХЭРЭГЛЭЭ

5.1 ВИРТУАЛ ХӨРӨНГИЙН АРИЛЖАА

MONT нь Монгол дахь крипто арилжааны зах зээлд шинэ хувьслыг авчирч, Монголын сая гаруй виртуал хөрөнгө эзэмшигчдийн арилжаа хийх зардал болон цаг хугацааг нь хэмнэх гол хэрэгслүүдийн нэг болох боломжтой юм.

Цаашилбал, MONT нь түгээмэл ашиглагддаг блокчэйн болох ЭТЕРЕУМ, СОЛАНА (Англи нэршил "Solana"), зэрэг блокчэйд шилжин, бүртгэгдэж арилжаанд ашиглагдсанаар эдгээр блокчэйн дээр бусад виртуал хөрөнгө рүү чөлөөтэй хөрвөнө.

Тодруулбал, MONT-г бусад виртуал хөрөнгөтэй арилжих боломж бүрэн нээгдэх бөгөөд тухайн арилжааны платформын үүсгэсэн арилжааны хослолын дагуу чөлөөтэй арилжиж, хөрвүүлэг (Англи нэршил "Swapping") хийж болно. MONT эзэмшигч нь өөрийн хүссэн үедээ MONT-оо өөрийн сонгосон виртуал хөрөнгө рүү хөрвүүлэн бусад блокчэйн дээр хүлээн авах боломжтой.

* Биткойн нь хамгийн анхны блокчэйн дээр суурилсан виртуал хөрөнгө бөгөөд дижитал үнэ цэнийн илэрхийлэл.

* ЭТЕРЕУМ/Этер нь хамгийн их хэрэглээтэй нээлттэй платформ бүхий виртуал хөрөнгө бөгөөд дижитал үнэ цэнийн илэрхийлэл

6. БАТАЛГАА

6.1 НӨӨЦИЙН БАТАЛГАА

MONT-ын зах зээл дээрх нийт хэмжээг блокчэйн бүртгэлийн систем дээр харах боломжтой байх бөгөөд тогтсон хугацаанд арилжааны банкинд байршуулсан төгрөгийн хэмжээнд итгэмжлэгдсэн хөндлөнгийн аудитаар зохих шалгалтыг хийлгэж олон нийтэд нээлттэй мэдээлнэ.

6.2 НУУЦЛАЛЫН БАТАЛГАА

MONT-д холбогдох нууц мэдээлэл болох

- (i) эзэмшигчийн хувийн мэдээлэл;
- (ii) MONT-ын хэмжээ;
- (iii) хүлээн авагч;
- (iv) шилжүүлгийн хэмжээ;
- (v) бусад

Монгол Улсын хуулийн дагуу хамгаалагдах нууц мэдээлэл нь дараах байдлаар хамгаалагдах болно. Үүнд:

- Блокчэйны нийтлэг нууц хамгаалах горим;
- Үүсгэн байгуулагчдын дотоод журам;
- Монгол Улсын холбогдох хууль, тогтоомжийн хүрээнд тус тус хамгаалагдах болно.

7. MONT-ЫН ХЭМЖЭЭ

MONT-ын хэмжээ зах зээл дээрх эрэлтээр тодорхойлогдоно.

Тодруулбал, MONT-ын анхдагч зах зээлийн арилжаа Монгол Улс дахь нэр бүхий виртуал хөрөнгийн арилжааны платформ болох "DIGITAL ASSETS EXCHANGE" ("DAX.MN") дээр хийгдэх бөгөөд MONT-г анхдагч зах зээлийн арилжаагаар дамжуулан хэрэглэгчдэд санал болгоно. 2021 оныг дуустал Трэйд (TRADE.MN), Койнхаб (COIN.HUB.MN), Комплекс (COMPLEX.MN) болон бусад бирж дээр шат дараатай нэвтрүүлнэ.

8. MONT ҮҮСГЭХ БОЛОН УСТГАХ ПРОЦЕСС

8.1 ОЛОН ТАЛЫН БАТАЛГААЖУУЛАЛТ

MONT-г шинээр бий болгох болон устгах процесс нь олон талын баталгаажуулалт (Англи нэршил "MULTI SIGNATURE") буюу гурав ба түүнээс дээш талын зөвшөөрлийн үндсэн дээр хийгдэхээр MONT-ын ухаалаг гэрээнд тусгагдсан болно. Энэхүү "MULTISIG" ухаалаг гэрээ нь "GNOSIS SAFE" болон "OPENZERPELIN DEFENDER" систем дээр суурилан ажиллана. "OPENZERPELIN DEFENDER" нь дэлхийн шилдэг төвлөрсөн бус санхүүгийн үйлчилгээ үзүүлдэг DYDX болон Aave протоколын АЮУЛГҮЙ БАЙДЛЫГ ХАНГАХАД АШИГЛАГДДАГ ШИЛДЭГ СИСТЕМ ЮМ.

8.2 КОЙН ҮҮСГЭХ БОЛОН УСТГАХ ПРОЦЕСС

MONT койныг зөвхөн "Монгол Дифай ХХК" компани үүсгэх болон устгах эрхтэй байна. Харилцагч нь хоёрдогч зах зээлийн арилжаанд оролцохдоо MONT худалдаж авах хүсэлт илгээн, өөрийн дижитал хэтэвчид төгрөг байршуулснаар MONT худалдаж авах боломж үүснэ.

1. Виртуал хөрөнгийн бирж "Монгол Дифай ХХК" компанийн дансанд төгрөг шилжүүлнэ.
2. "Монгол Дифай ХХК" компани шинэ MONT үүсгэн, виртуал хөрөнгийн биржийн блокчэйн хаягт байршуулна. MONT эргэлтэд орно.
3. Виртуал хөрөнгийн бирж дээр койн арилжаалагдана. Хэрэглэгчид MONT эзэмшинэ.
4. Хэрэглэгч MONT-г өөрт зохих зорилгоор хэрэглэнэ.
5. Виртуал хөрөнгийн бирж MONT-г төгрөг болгон хөрвүүлэх зорилгоор хэрэглэгчдээс худалдаж авна.
6. Виртуал хөрөнгийн бирж MONT-г төгрөг болгон хөрвүүлэх хүсэлт илгээнэ. MONT-г "Монгол Дифай ХХК"-н блокчэйн хаягт байршуулна.
7. "Монгол Дифай ХХК" илгээсэн MONT-г устган, тэнцэх хэмжээний төгрөгийг биржийн данс руу илгээнэ.

9. АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛ

9.1 ТЕХНОЛОГИЙН АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛ

Бид Виртуал хөрөнгийн аюулгүй байдлыг хангах зорилготойгоор

- (i) хар жагсаалтын функц;
- (ii) цагаан жагсаалтын функц;
- (iii) түр зогсоох зэрэг функцүүдийг MONT-ын ухаалаг гэрээнд тусган MONT эзэмшигчдийн аюулгүй байдлыг хангаж байгаа болно

Мөн түүнчлэн MONT-ын бүртгэгдэж, шилжүүлэгдэж, ашиглагдах блокчэйн болох Этереум, Солана, Байнанс Смарт Чэйн зэрэг нь өөрсдийн аюулгүй байдлыг өндөр зэрэгт хангасан байдаг тул MONT аливаа хакерын болон бусад халдлагаас бүрэн хамгаалагдсан гэж үзэх үндэслэлтэй. Цаашилбал, блокчэйн нь зөвшилцлийн механизмаар баталгаажуулан хийгддэг тул MONT-ын гүйлгээнд ямар нэгэн гаднын нөлөө үзүүлэх боломжгүй тул MONT эзэмшигчийн хийсэн гүйлгээнд гуравдагч этгээд аливаа өөрчлөлтийг оруулах боломжгүй.

Виртуал хөрөнгийн ухаалаг гэрээний аюулгүй байдал болон бусад шаардлагатай хүчин зүйлсэд аудит хийдэг олон улсын байгууллага болох Сертик (Англи нэр "CERTIK")-ээр MONT-д аудит хийлгэж аюулгүй байдлыг нь ханган MONT-д холбогдох аюулгүй гэрчилгээг Сертикээс авснаар MONT нь олон улсын шаардлагатай стандартыг бүрэн хангасан болно.

9.2 НӨӨЦИЙН АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛ

MONT-ын нөөцийг бид Монгол Улсад тогтвортой үйл ажиллагаа явуулж харилцагчийн итгэл даасан арилжааны банкинд хадгалах бөгөөд тухайн банкны аюулгүй байдлын эсрэг авч хэрэгжүүлж буй хэрэгслүүд болон тухайн банкны засаглалын байдал нь MONT-ын нөөцийг хамгаалах хүчин зүйл болно.

10. ХУУЛЬ, ЭРХ ЗҮЙН ОРЧИН

10.1 МОНГОЛ УЛС ДАХЬ ВИРТУАЛ ХӨРӨНГИЙН ЗОХИЦУУЛАЛТ

Виртуал хөрөнгө буюу криптовалюта нь Монгол Улсын хувьд харьцангуй шинэ ойлголт бөгөөд сүүлийн хэдэн жил эрчимтэй хөгжиж энэ талаар сонирхож буй хүмүүсийн тоо эрс нэмэгдсэн тул Монгол Улсын хувьд энэхүү шинэ салбарыг зайлшгүй зохицуулах шаардлагатай болсон билээ. Энэхүү шаардлага болон Санхүүгийн хориг арга хэмжээ авах байгууллага буюу FATF-аас Монгол Улсад өгсөн үүрэг даалгаврын дагуу "Виртуал хөрөнгийн үйлчилгээ үзүүлэгчийн тухай хууль"-ийн төслийг Монгол Улсын их хурал хэлэлцэж батлах шатандаа явж байна.

Энэхүү виртуал хөрөнгийн үйлчилгээ үзүүлэгчийн тухай уулийн дагуу Монгол Улсад "виртуал хөрөнгө" гэх ойлголт албан ёсоор бий болох бөгөөд виртуал хөрөнгийн үйлчилгээ үзүүлэгчид болох

- (i) виртуал хөрөнгийн арилжааны платформ ажиллуулагч,
- (ii) виртуал хөрөнгө шинээр гаргагч болон
- (iii) бусад холбогдох этгээд нь зохих зохицуулалтын дагуу үйл ажиллагаа явуулдаг болно.

Цаашилбал, Виртуал хөрөнгийн үйлчилгээ үзүүлэгчийн тухай хуулийн гол зорилго нь виртуал хөрөнгийн үйлчилгээ үзүүлэгчийн үйл ажиллагаанд зохих хяналт тавьж, эрх, үүргүүдийг нь тодорхойлох замаар виртуал хөрөнгө эзэмшигч, арилжаанд оролцогч болон бусад холбогдох этгээдүүдийн эрх ашгийг хамгаалж байгаа болно.

Ийнхүү Виртуал хөрөнгийн үйлчилгээ үзүүлэгчийн тухай хуулийг баталж байгаа нь MONT худалдан авагчдын эрхийг хамгаалах гол хэрэглүүрүүдийн нэг болно гэдгийг бид дуулгахад таатай байна.

Монгол Улсын хууль тогтоомжийн дагуу арилжааны банкинд хадгалсан мөнгөн хөрөнгийн хэмжээ, MONT-ыг үүсгэх, устгах процесс болон түүнтэй холбогдох бусад үйл ажиллагаанд Олон улсын итгэмжлэгдсэн аудитын байгууллагаар тодорхой хугацааны турш тогтмол аудит хийлгүүлэн Монгол улсын хууль тогтоомжийн дагуу холбогдох арга хэмжээг авч ажиллах болно.

10.2 МӨНГӨ УГААХ БОЛОН ТЕРРОРИЗМЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ

MONT-ын үүсгэн байгуулагч, шинээр байгуулсан компани болон компанийн удирдах албан тушаалтнууд нь Монгол Улсын болон олон улсын эрх бүхий байгууллагатай хамтран ажиллах бөгөөд тэдгээрээс ирүүлсэн хүсэлт, тавьсан аливаа шаардлага болон үүрэг даалгаврыг биелүүлэн MONT эзэмшигчдийн эрх ашгийг хамгаалж ажиллана.

Цаашилбал, "Монгол Дифай ХХК" компанийн зүгээс MONT арилжаалагдаж буй виртуал хөрөнгийн биржид шаардлага тавьж тэдгээрийн Монгол Улсын Мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх тухай хууль болон FATF-ын 10 сарын 28-нд гарсан стэйблкойныг зохицуулах зөвлөмжийн дагуу хэрэгжүүлж буй арга хэмжээтэй нь танилцаж, MONT худалдан авч буй харилцагчид холбогдох харилцагчийг таньж мэдэх (Англи хэлээр "Know Your Customer") үүргийг хамтран ажиллах гэрээнд тусгах болно.

Мөн түүнчлэн, харилцагч нь MONT-ын арилжааны банк дахь дансанд орлого хийхэд болон MONT-г төгрөг болгон зарлага гаргахад тухайн харилцагчийг таньж мэдэх ажиллагааг тухайн арилжааны банк Монгол Улсын холбогдох хуульд нийцүүлэн ажиллах болно.

11.1 ҮҮСГЭН БАЙГУУЛАГЧИД

MONT стэйблкойныг "Монгол Дифай ХХК" компани үүсгэж, хариуцах болно. Мөн, стэйблкойны хяналт, хөгжүүлэлт, ирээдүйн төлөвлөгөөнд дараах байгууллагууд зөвлөхөөр ажиллаж байна. Үүнд:

- Ард Санхүүгийн Нэгдэл ХК;
- Грэйп Сити Монгол ХХК.

Салбартаа тэргүүлэх эдгээр компаниуд нь MONT төслийн бүрэлдэхүүнд багтан, "Монгол Дифай ХХК" компанид зөвлөж ажиллаж байгаа нь MONT эзэмшигчдийн өмнө гаргаж буй хамгийн том баталгаа болно гэдэгт бид итгэж байна.

11.2 ЗАСАГЛАЛ

Үүсгэн байгуулагчид нь хамтран компани байгуулан MONT-д холбогдох ажил үүргийг гүйцэтгэж, бүрэн хариуцан ажиллана. Үүсгэн байгуулагчдын хөрөнгө оруулалттай "Монгол Дифай ХХК" компани нь 7 (долоон) хүний бүрэлдэхүүнтэй Төлөөлөн Удирдах Зөвлөл (цаашид "ТУЗ" гэх) байгуулан компанийн бүх ажлыг удирдан ажиллана.

11.3 ТЕХНОЛОГИЙН БАГ

"Эй Ай дайверс солишн" ХХК-ийн технологийн багийн хамт олон нь MONT-д холбогдох бүх технологийн ажлыг гүйцэтгэсэн болно.

ТУЗ-ЫН БҮРЭЛДЭХҮҮН

А.Сүхдорж

ГрэйпСити Монгол, МОСТ Финтек
компаниудын үүсгэн байгуулагч
болон ТУЗ-ийн гишүүн

Ч.Ганзориг

Гүйцэтгэх захирал, Ард Экс
(DAX)

А.Ундрал

Гүйцэтгэх захирал,
Тэнгэр ТВ

Г.Бат-Эрдэнэ

ТУЗ-ийн дарга, Тэнгэрлиг
Медиа Групп ХК

Ө.Үнэнбүрэн

Үүсгэн байгуулагч,
COMPLEX

Н.Мөнхнасан

ТУЗ-ийн дарга,
МОНПОЛИМЕТ

Ч.ГАНХУЯГ

Гүйцэтгэх захирал, Ард
Санхүүгийн Нэгдэл ХК

ТЕХНОЛОГИЙН БАГ БҮРЭЛДЭХҮҮН

М.Энх-Амгалан

Дайверс Солюшн ХХК
Гүйцэтгэх захирал

Г. Мөнх-Од

Дайверс Солюшн ХХК
ТЭХНОЛОГИ ХАРИУЦСАН ЗАХИРАЛ

Д.Анхбаясгалан

АрдЭкс ХХК ТЭХНОЛОГИ
ХАРИУЦСАН ЗАХИРАЛ